

9 Použité prameny a literatura

9.1 PRAMENY

9.1.1 Archivní prameny

Arbeitsstelle für deutschmährische Literatur, Olomouc

Archiv města Brna (AMB)

- fond A1/24 Archiv města Brna – Zápisy o schůzích zastupitelských sborů

Archiv města Ostravy (AMO)

- fond Archiv města Moravská Ostrava

Archiv města Ústí nad Labem

- fond Archiv města Ústí nad Labem

Bayerisches Hauptstaatsarchiv, Mnichov

- fond Sudetendeutsches Archiv

Bundesarchiv – Lastenausgleicharchiv Bayreuth

- fondy Ost-Dok 2; Ost-Dok 21

International Institute of Social History, Amsterdam

- fond Deutsche Sozialdemokratische Arbeiterpartei in der Tschechoslowakei Collection

Moravský zemský archiv v Brně

- fond B 40 Zemský úřad Brno

Národní archiv Praha

- fond Ministerstvo vnitra – stará registratura
- fond Nejvyšší správní soud

Osobní archiv prof. PhDr. Ludvíka Václavka, CSc.

- korespondence

Státní okresní archiv Jihlava

- fond Archiv města Jihlava od roku 1849 – odd. Úřední knihy

Státní okresní archiv Olomouc

- fond M 1–1 Archiv města Olomouce – knihy:
 - i. č. 455–476 Protokoly o zasedání zastupitelstva 1918–1939
 - i. č. 1303–1306 Obecní rozpočty 1918–1921
 - i. č. 4514–4516 Spolkový katastr 1900–1939
 - i. č. 4517 Rejstřík živnostenských společenstev 1891–1928
- fond M 1–1 Archiv města Olomouce – registratura 1874–1920:
 - i. č. 168 Spolky 1896–1918
 - i. č. 171 Spolek Němců severní Moravy 1894–1920
- fond M 1–1 Archiv města Olomouce – registratura 1920–1940:
 - i. č. 4 Akce proti čs. státu (odstředivé snahy), Hlášení o protistátní náladě Němců v Olomouci, Jazykový zákon – provedení a stížnosti na základě jeho uplatňování, Lživé informace o životě německých příslušníků v Olomouci, vysílané rozhlasem ve Stuttgartu, Oslavy 28. října (přípravy, plakáty)
 - i. č. 10 Český a německý školní výbor – systematizace míst a sloučení, Jazykový spor mezi městskou radou olomouckou a městskou radou v Ústí nad Labem
 - i. č. 15 Členové městského zastupitelstva a městské rady – osobní věci
 - i. č. 74 Německé školy v Olomouci a předměstích
 - i. č. 183 Sloučení německých škol
 - i. č. 184 Městský školní výbor (německý)
- fond M 5–56 Městská knihovna (německá) Olomouc
- fond M 6–65 Evangelický dámský spolek Nadace Gustava Adolfa
- fond M 6–67 Spolek přátel Nové Ulice, Olomouc-Nová Ulice
- fond M 6–69 Spolek Marchgau Olomouc
- fond M 6–94 Německý divadelní spolek Olomouc
- fond M 6–109 Křesťansko-německý tělocvičný spolek Olomouc
- fond M 6–126 Společnost přátel umění (německá)

9.1.2 Tištěné prameny

Der Statistischen Jahrbücher der königlichen Hauptstadt Olmütz. III. Band. 1896–1899. Olmütz 1901.

Der Statistischen Jahrbücher der königlichen Hauptstadt Olmütz. IV. Band. 1900–1904. Olmütz 1905.

Der Statistischen Jahrbücher der königlichen Hauptstadt Olmütz. V. Band. 1905–1910. Olmütz 1911.

Deset let práce na olomoucké radnici 1918–1928. Olomouc 1928.

Die Olmützer Sprachinsel. Wien 1919.

FÖHNER, Josef: Olmützer Erinnerungen. Olmütz 1930.

Hausgestz der Schlaraffia Olomucia. Olmütz 1930.

CHYTIL, Alois: Chytilův úplný adresář Československé republiky. Sv. I. Morava a Slezsko. Část I. Morava. Praha 1924.

Lexikon obcí pro Moravu. Zpracován na základě výsledků sčítání lidu ze dne 31. prosince 1900. Vídeň 1906.

MEZIHORÁK, František – HOŘÍNEK, Milan – PRINCOVÁ, Květoslava (eds.): Olomoucké listy. Olmützer Blätter. Olomouc 2000.

Special-Orts-Repertorium von Mähren. Podrobný seznam míst na Moravě. Wien 1885.

Special-Orts-Repertorium von Mähren. Podrobný seznam míst na Moravě. Wien 1893.

Spezialortsrepertorium von Mähren. Bearbeitet auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. Dezember 1910. Wien 1918.

SPUNDA, Franz: Jugendjahre in Olmütz. Steinheim am Main 1966.

Statistická ročenka hlav. města Olomouce. Svazek VI za léta 1911–1918. Olomouc 1933.

Statistická ročenka hlav. města Olomouce. Svazek VII za léta 1919–1923. Olomouc 1938.

Statistická ročenka hlav. města Olomouce. Svazek VIII. Rok 1924. Olomouc 1925.

Statistický lexikon obcí v republice Československé 1930. 2. díl. Země Moravskoslezská. Praha 1935.

Statistický lexikon obcí na Moravě a ve Slezsku. Praha 1924.

Statistisches Jahrbuch der königlichen Hauptstadt Olmütz herausgeben vom Gemeinderathe. Olmütz 1888.

Statistisches Jahrbuch der königlichen Hauptstadt Olmütz. Verwaltungsperiode 1888 bis 1895. Olmütz 1896.

9.1.3 Tisk

Deutsche Zeitung (vybraná čísla 1918–1938)

Deutsches Volksblatt (1919)

Deutschmährische Heimat (vybraná čísla 1918–1927)

Die Frauenwelt (1933–1934)

Die Rampe (1923–1924)

Heimatblätter für die Olmützer Sprachinsel und das Odergebirge (1933–1935)

Hlas lidu (vybraná čísla 1918–1938)

Mährisches Tagblatt (1918–1938)

Mitteilungen des Bundes der Deutschen Nordmährens (1918–1921)

Mitteilungen des Vereines der deutschen katholischen Geistlichkeit der Erzdiözese Olmütz (1938)

Našinec (vybraná čísla 1918–1938)

Neueste Frühpost (1919)

Nordmährerland. Hefte für Kultur und Wirtschaft (1943–1944)

Olmützer Anzeiger (1933–1938)

Olmützer Blätter (1952–2017)

Olmützer Rundschau (1950)

Olmützer Sprachinselblatt (1950)

Pozor (vybraná čísla 1918–1938)

Sudetendeutsche Zeitschrift für Volkskunde (1929–1935)

Zeitschrift des Deutschen Vereines für die Geschichte Mährens und Schlesiens (vybraná čísla 1918–1944)

9.2 LITERATURA

BARTOŠ, Josef a kol.: *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960. Svazek III. Okresy: Olomouc město a venkov, Litovel, Šternberk, Mor. Beroun. Ostrava 1972.*

BARTOŠ, Ondřej: *Jazykové právo v první ČSR. FF MU. Brno 2011 (nepublikovaná magisterská diplomová práce).*

BAŘINOVÁ, Kristýna: *Vývoj obecní a okresní samosprávy Olomouce v letech 1918–1945. FF MU. Brno 2013 (nepublikovaná magisterská diplomová práce).*

BÉM, Mojmir – KOUDELA, Miroslav – ŠINDLÁŘOVÁ, Irena: *Paměti obce Slavonína. Olomouc 2002.*

BIEBERLE, Josef: *K novodobé historii Němců na Olomoucku. Kritický komentář k regionální historiografii včetně autoreflexe. Střední Morava, 7, 2001, č. 12, s. 124–130.*

BIEBERLE, Josef: *Olomoučtí Němci. K padesátému výročí jejich přesídlení. 1. Mezi dvěma světovými válkami. Střední Morava, 2, 1996, č. 3, s. 4–12.*

BIEBERLE, Josef: *Olomoučtí Němci. 2. Poválečný rozchod. Střední Morava*, 3, 1997, č. 4, s. 4–22.

BIEBERLE, Josef – URBÁŠEK, Pavel: *Německý antifašista Rudolf Zischka (1895–1980) (k osmdesátinám doc. dr. Zdeňka Filipa, CSc.)*. *Střední Morava*, 12, 2006, č. 22, s. 111–113.

BIEBERLE, Josef – TRAPL, Miloš: *Politické strany a jejich vliv na orientaci obyvatelstva v Olomouci za předmnichovské republiky. Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci*, č. 111 (1963), s. 23–27.

Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder. Sv. I. A–H. München 1979.

Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder. Sv. II. I–M. München 1984.

Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder. Sv. III. N–Sch. München 2000.

BRANDES, Detlef: *Sudetští Němci v krizovém roce 1938*. Praha 2012.

BRYANT, Chad: *Občanství, národnost a každodenní život. Příspěvek k dějinám česko-německých smíšených manželství v letech 1939–1946*. Kuděj. *Časopis pro kulturní dějiny*, 4, 2002, č. 2, s. 43–54.

BRYANT, Chad: *Praha v černém. Nacistická vláda a český nacionalismus*. Praha 2012.

CEJPEK, Jiří: *Vývoj knihoven a knihovnictví v Československu v letech 1918–1938*. In: CEJPEK, Jiří a kol.: *Dějiny knihoven a knihovnictví*. Praha 2002, s. 182–235.

CÉŠAR, Jaroslav – ČERNÝ, Bohumil: *Politika německých buržoazních stran v Československu v letech 1918–1938. 2 díly*. Praha 1962.

CIBULKA, Pavel: *Německé politické strany na Moravě (1890–1918). Ideje – Programy – Osobnosti*. Praha 2012.

CIBULKA, Pavel: *Organizační vývoj německých liberálů na Moravě v letech 1890–1914*. *Český časopis historický*, 108, 2010, s. 443–478.

ČAPKOVÁ, Kateřina: *Češi, Němci, Židé? Národní identita Židů v Čechách 1918–1938. 2. vyd.* Praha – Litomyšl 2013.

DOLÁKOVÁ, Miluše: *Zum entlehnten Wortschatz der Leitartikel im Mährischen Tagblatt in den Jahren 1881, 1918 und 1943*. FF UP. Olomouc 2012 (nepublikovaná magisterská diplomová práce).

DOSTÁL, Josef – ŘÍKOVSKÝ, František: *Vlastivěda moravská. Olomoucký okres*. Brno 1935.

FASORA, Lukáš – HANUŠ, Jiří – MALÍŘ, Jiří (eds.): *Moravské vyrovnání z roku 1905 – možnosti a limity národnostního smíru ve střední Evropě*. Brno 2006.

FERENCE, Anja Edith: *Německé divadelní, hudební, pěvecké a umělecké spolky v Olomouci v letech 1918 až 1938*. FF UP. Olomouc 2012 (disertační práce).

FERENCE, Anja Edith: *Německý dům v meziválečné Olomouci – spojka mezi německými spolky a ústřední instituce pro péči o německou kulturu*. *Historica Olomucensia*, 33, 2013, č. 45, s. 101–119.

ERENCE, Anja Edith: *Příspěvek k zhodnocení role Dr. Fritze Czermaka za období 1938 až 1945*. Ls 78/47 – Spisy trestní věci proti Bedřichu (Fritzi) Czermakovi. Střední Morava, 15, 2009, č. 29, s. 4–23.

Festschrift zur Eröffnung des Deutschen Vereinshauses in Olmütz, am Sonntag, den 10. Dezember 1933. Olmütz 1933.

FIALA-FÜRST, Ingeborg (ed.): *Lexikon deutschmährischer Autoren*. Olomouc 2002.

FISCHER, Richard: *Rozpočet města Olomouce na rok 1920*. Olomouc 1920.

FISCHER, Richard: *Vytvoření Velkého Olomouce*. Olomouc 1932.

FIŠR, Ondřej: *České obecné menšinové školství v německých obcích v soudním okrese Olomouc 1918–1938*. FF MU. Brno 2013 (nepublikovaná magisterská diplomová práce).

FLÖGEL, Jaroslav: *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha 1933.

FÖHNER, Josef: *Das Olmützer Vereinswesen*. In: *Výstavba a národní hospodářství evropských měst*. Československá republika. Olomouc. Praha 1930/1931, s. 59–60.

GAWRECKÁ, Marie: *Němci ve Slezsku 1918–1938*. Opava 2002.

GAWRECKI, Dan: *Bund der Deutschen Nordmährens a německý nacionalismus na severní Moravě (1886–1918)*. Severní Morava, sv. 52, 1986, s. 19–28.

GEHRE, Moritz: *Die deutschen Sprachinseln in Oesterreich*. Großenhein 1886.

Geschichte des Olmützer Wandervogels. Waldkraiburg 1987.

GREGOR, Helena: *Die Öffentlichen Bibliotheken in der Tschechoslowakei und ihre Förderung durch den Staat 1919–1938*. In: *Staatliche Initiative und Bibliotheksentwicklung seit der Aufklärung*. Wiesbaden 1985, s. 79–101.

HÁJEK, Martin: *Komunální politici německé menšiny v Olomouci 1918–1938*. *Vlastivědný věstník moravský*, 71, 2019, č. 2, s. 161–170.

HÁJEK, Martin: *Odsun Němců z Olomouce*. Vrahovice 2013.

HEIN, Max – ZIMPRICH, Richard – WEBER, Josef – BERGMANN, Luis: *Olmütz – eine deutsche Stadt in Mähren*. Olmütz 1939.

HERZ, Hugo: *Der nationale Besitzstand und die Bevölkerungsbewegung in Mähren und (österr.) Schlesien*. *Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik*, sv. 39, 1909, s. 329–380.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. 2. vyd. Praha 2007.

HOREJSEK, Jaroslav: *Úloha položky jazyk k obcování ve sčítání obyvatelstva v roce 1880 (Analýza vzorku ze sčítacích operátů města Olomouce)*. *Historie – Historica* 1. Sborník prací Filozofické fakulty ostravské univerzity, sv. 139, 1993, s. 65–71.

HUDECZEK, Richard Johann: *Deutschtum in Olmütz ermanne dich oder stirb!* Olmütz 1908.

HUŠKA, Jakub – KALÁBEK, Oldřich – URBÁNEK, Marek: *Dějiny Nemilan*. Olomouc 2011.

CHALOUPKA, Lukáš: *Činnost politických stran v Jihlavě v období I. československé republiky*. FF MU. Brno 2007 (nepublikovaná bakalářská práce).

CHALUPNÝ, Václav: *Československé jazykové právo se zřetelem k judikatuře nejvyššího správního soudu*. Praha 1933.

JANÍK, František: *Vládní komisaři a správní komise v obcích na Moravě*. Naše obec, 14, 1919, s. 41–43.

JAŠKOVÁ, Silvie (ed.): *Lexikon deutschmährischer Autoren. Nachträge zum LDA 2003*. Olomouc 2006.

JAAŠ, Richard – FŇUKAL, Miloš: *The German Language Islands of Brno, Olomouc and Jihlava during German-Austrian Irredentism in the Autumn of 1918*. Moravian Geographical Reports, 17, 2009, č. 1, s. 40–49.

JIRÍK, Karel – KLÍMA, Bohuslav – MYŠKA, Milan – PITRONOVÁ, Blanka – STEINER, Jan: *Dějiny Ostravy*. Ostrava 1993.

JUDSON, Pieter M.: *Guardians of the Nation. Activists on the Language Frontiers of Imperial Austria*. Cambridge, Massachusetts – London 2006.

JUDSON, Pieter M.: *The Habsburg Empire. A New History*. Cambridge, Massachusetts – London 2016.

KÁRNÍK, Zdeněk: *České země v éře První republiky (1918–1938)*. 3 díly. Praha 2000–2003.

KASPER, Tomáš: *Die deutsche Jugendbewegung in der Tschechoslowakei 1918–1933*. In: BRENNER, Christiane – BRAUN, Karl – KASPER, Tomáš (eds.): *Jugend in der Tschechoslowakei. Konzepte und Lebenswelten (1918–1989)*. Göttingen 2016, s. 25–59.

KASPEROVÁ, Dana: *Německé mládežnické hnutí a spolky mládeže v ČSR v letech 1918–1933*. Praha 2016.

KAUEROVÁ, Vlasta: *Paměti obce Hněvotína*. Olomouc 1998.

KING, Jeremy: *Budweisers into Czechs and Germans. A Local History of Bohemian Politics, 1848–1948*. Princeton 2002.

KLADIWA, Pavel: *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska 1850–1914*. I. díl. *Vývoj legislativy*. Ostrava 2007.

KLADIWA, Pavel: *National Classification in the Politics of the State Census. The Bohemian Lands 1880–1930*. Bohemia, 55, 2015, s. 67–95.

KLADIWA, Pavel – POKLUDOVÁ, Andrea – KAFKOVÁ, Renata: *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska 1850–1914*. II. díl, 1. svazek. *Muži z radnice*. Ostrava 2008.

KLADIWA, Pavel – POKLUDOVÁ, Andrea – KAFKOVÁ, Renata: *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska 1850–1914*. II. díl, 2. svazek. *Finance a infrastruktura*. Ostrava 2009.

KNECHTL, Bohumír: *Třicet let našeho zápasu v Olomouci*. Olomouc 1923.

KOBERG, Fritz: *Die deutsche Volkstumsinsel Olmütz*. Berlin [1940].

KOELTZSCH, Ines: *Praha rozdělená i sdílená. Česko-židovsko-německé vztahy 1918–1938*. Praha 2015.

KOVAŘÍK, David – ARBURG, Adrian von: *Československo v krizovém roce 1938*. In: ARBURG, Adrian von – STANĚK, Tomáš (eds.): *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945–1951. Dokumenty z českých archivů. Díl I. Češi a Němci do roku 1945*. Středokluky 2010, s. 106–124.

KUBÍČEK, Jaromír: *Bibliografie novin a časopisů na Moravě a ve Slezsku 1918–1945*. Brno 1989.

KUX, Hans: *Geschichte der königlichen Hauptstadt Olmütz bis zum Umsturz 1918*. Reichenberg – Olmütz 1937.

LICHTBLAUOVÁ, Štěpánka: *Entwicklung der deutschen Straßennamen in der Innenstadt von Olmütz in den Jahren 1895–1945*. FF UP. Olomouc 2010 (magisterská diplomová práce).

LINZ, Norbert: *Die Binnenstruktur der deutschen Parteien im ersten Jahrzehnt der ČSR*. In: *Die demokratisch-parlamentarische Struktur der Ersten Tschechoslowakischen Republik*. München – Wien 1975, s. 201–223.

MAJEWSKI, Piotr Maciej: *Sudetští Němci 1848–1948. Dějiny jednoho nacionalismu*. Brno 2014.

Malé dějiny Olomouce. Ostrava 1972.

MALÍŘ, Jiří: *Národní strana svobodomyšlná v Čechách a Lidová strana (pokroková) na Moravě*. In: MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel a kol.: *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004. I. díl. Období 1861–1938*. Brno 2005, s. 139–199.

MALÍŘ, Jiří: *Od spolků k politickým stranám. Vývoj politických stran na Moravě v letech 1848–1914*. Brno 1996.

MALÍŘ, Jiří: *Olomouc jako středisko politického života na Moravě*. In: *Historická Olomouc a její současné problémy VII*. Olomouc 1989, s. 33–44.

MALÍŘ, Jiří: *Pokrokové hnutí na Moravě*. In: MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel a kol.: *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004. I. díl. Období 1861–1938*. Brno 2005, s. 341–372.

MALÍŘ, Jiří a kol.: *Biografický slovník poslanců moravského zemského sněmu v letech 1861–1918*. Brno 2012.

MAREK, Pavel: *Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská*. In: MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel a kol.: *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004. I. díl. Období 1861–1938*. Brno 2005, s. 793–819.

MAREK, Pavel: *Český politický katolicismus a katolické strany*. In: MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel a kol.: *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004*. I. díl. Období 1861–1938. Brno 2005, s. 255–311.

MAREK, Pavel: *Sudetoněmecká strana*. In: MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel a kol.: *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004*. I. díl. Období 1861–1938. Brno 2005, s. 893–912.

MAREK, Pavel: *Václav Perek und der tschechisch-deutsche Ausgleich in Mähren aus dem Jahre 1905*. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Facultas philosophica, Politologica, 2006, č. 5, s. 263–291.

MEDVEĐOVÁ, Gabriela: *Německé školství v Olomouci 1918–1938*. FF UP. Olomouc 2013 (nepublikovaná disertační práce).

MEZIHORÁK, František: *Olomoučtí Němci po druhé světové válce. Svaz domoviny Olomouce a střední Moravy. Olmützer Deutsche nach dem zweiten Weltkrieg. Heimatverband Olmütz und Mittelmähren*. Olomouc 2008.

MEZIHORÁK, František: *Unfreiwillige Boten der Kultur. Olmützer Deutsche nach der Vertreibung*. In: *Schriften der Sudetendeutschen Akademie der Wissenschaften und Künste*. Sv. 35. *Forschungsbeiträge der Geisteswissenschaftlichen Klasse*. München 2015, s. 243–261.

MEZIHORÁK, František – HOŘÍNEK, Milan: *Padesát německých Olomoučanů. Fünfzig deutsche Olmützer*. Olomouc 2004.

MEZIHORÁK, František – NELEŠOVSKÁ, Alena (eds.): *Bibliografie německé krajanské literatury o Olomouci a Olomoučanech. Bibliographie der deutschen landmannschaftlichen Literatur über Olmütz und Olmützer*. Olomouc 2010.

MICHNA, Pavel: ... k pravdivému poznání a pochopení historie, a tím i k většímu česko-německému porozumění...? [recenze na knihu MEZIHORÁK, František – HOŘÍNEK, Milan: *Padesát německých Olomoučanů. Fünfzig deutsche Olmützer*. Olomouc 2004]. *Vlastivědný věstník moravský*, 58, 2006, s. 386–396.

MITTER, Wolfgang: *Das deutschsprachige Schulwesen in der Tschechoslowakei im Spannungsfeld zwischen Staat und Volksgruppe (1918–1938)*. In: *Bildungsgeschichte, Bevölkerungsgeschichte, Gesellschaftsgeschichte in der böhmischen Ländern und in Europa*. Festschrift für Jan Havránek zum 60. Geburtstag. Wien – München 1988, s. 82–94.

MOLÁČEK, Jiří: *Deutsch-tschechisches Zusammenleben in Hněvotín in Aussagen der Zeitzeugen und Dokumenten im Kontext des 19. und 20. Jahrhunderts*. FF UP. Olomouc 2017 (nepublikovaná bakalářská práce).

MOTYČKA, Lukáš – OPLETALOVÁ, Veronika (eds.): *Literární procházky německou Olomoucí. Literarische Wanderungen durch das deutsche Olmütz*. Olomouc 2012.

NEŠPOR, Václav: *Dějiny města Olomouce*. Brno 1936.

OPPENHEIM, Berthold: *Geschichte der Juden in Olmütz*. In: *Výstavba a národní hospodářství evropských měst*. Československá republika. Olomouc. Praha 1930/1931, s. 69–70.

PETRÁŠ, René: *Menšiny v meziválečném Československu. Právní postavení národnostních menšin v první Československé republice a jejich mezinárodněprávní ochrana*. Praha 2009.

PÍSKOVÁ, Milada a kol.⁷³⁵: *Spolky olomouckých revanšistů v NSR*. Slezský sborník, 71, 1973, s. 295–303.

PÍSKOVÁ, Renata a kol.: *Jihlava*. Praha 2009.

POSPÍCHAL, Miroslav: *Olomouc v době vzniku ČSR*. Střední Morava, 1968, č. 2, s. 24–31.

POSPÍCHAL, Miroslav: *Vznik Československé republiky a cesta k založení KSČ v Olomouci*. In: *Olomouc v novodobých dějinách*. Olomouc 1965, s. 5–15.

PUŠ, Ivan: *Olomouc ve 2. polovině „dlouhého“ 19. století*. In: KOVAŘÍKOVÁ, Tereza – MAREK, Pavel – PUŠ, Ivan: *Starostové. Vůdcové, nebo služebníci. Role starosty v samosprávě na příkladech Olomouce, Prostějova a Zlína na přelomu 19. a 20. století*. Olomouc 2016, s. 17–71.

PUŠ, Ivan: *Starosta Karl Brandhuber a národní život v Olomouci za jeho úřadu (1896–1918). Příspěvek k tématu vzájemného soužití českého a německého obyvatelstva na Moravě před rokem 1918*. FF UP. Olomouc 2013 (nepublikovaná magisterská diplomová práce).

ROZENBLIT, Marsha L.: *Jews, German Culture, and the Dilemma of National Identity: The Case of Moravia, 1848–1938*. *Jewish Social Studies*, 20, 2013, č. 1, s. 77–120.

ŘEPA, Milan: *Moravané, Němci, Rakušané. Vlasti moravských Němců v 19. století*. Praha 2014.

ŘEPA, Milan: *Stát – země – národ. Loajality moravských Čechů a Němců*. In: PETRBOK, Václav – PETRASOVÁ, Taťána – MACHALÍKOVÁ, Pavla (eds.): *Neviditelná loajalita? Rakušané, Němci, Češi v české kultuře 19. století. Unsichtbare Loyalität? Österreicher, Deutsche und Tschechen in der Kultur der böhmischen Länder des 19. Jahrhunderts*. Praha 2016, s. 24–31.

SCHULZ, Jindřich a kol.: *Dějiny Olomouce*. 2 díly. Olomouc 2009.

SCHULZE WESSEL, Martin (ed.): *Loyalitäten in der Tschechoslowakischen Republik 1918–1938*. München 2004.

SCHWARZ, Ernst: *Volkstumsgeschichte der Sudetenländer*. II. Teil. Mähren – Schlesien. München 1966.

SOMMER, Karel: *Příspěvek k historii Národní jednoty pro východní Moravu v letech 1918–1938*. Časopis Slezského zemského muzea, série B, vědy historické, 48, 1999, s. 1–42.

SPÁČIL, Vladimír: *Historický místopis okresu Olomouc-venkov 1848–1960*. Olomouc 1967.

⁷³⁵ Skutečným autorem článku je Josef Bieberle, který v této době nemohl publikovat.

SPÁČIL, Vladimír – TICHÁK, Milan: *V čele města Olomouce. Správa města a její představitelé v průběhu staletí*. Olomouc 2002.

SPUNDA, Johanna: *Die verlorenen Inseln. Ein Beitrag zur Erforschung der nationalen Auseinandersetzung und Ummvolkung in Mittelmähren*. Bohemia, 2, 1961, s. 357–413; Bohemia, 3, 1962, s. 273–360.

SPUNDA, Johanna (ed.): *Heimatbüchlein für den Olmützer Kreis*. Prag 1927.

SPURNÝ, Matěj:⁷³⁶ *Multietnická společnost v éře novodobého nacionalismu (1848–1938)*. In: ARBURG, Adrian von – STANĚK, Tomáš (eds.): *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945–1951. Dokumenty z českých archivů. Díl I. Češi a Němci do roku 1945*. Středokluky 2010, s. 71–106.

STIEß, Daniel: *Die Deutsche Zeitung, ein Olmützer Tagblatt und die Literatur*. In: FIALA-FÜRST, Ingeborg – CZMERO, Jaromír (eds.): *Amici amico III. Festschrift für Ludvík E. Václavek*. Olomouc 2011, s. 435–440.

SÝKOROVÁ, Silvie: *Česká menšina v německé obci na příkladu Nové Ulice u Olomouce na konci devatenáctého a počátku dvacátého století*. Olomouc 2015 (nepublikovaná rigorózní práce).

ŠEBEK, Jaroslav: *Německé politické strany*. In: MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel a kol.: *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004*. I. díl: Období 1861–1938. Brno 2005, s. 467–494.

ŠEBEK, Jaroslav: *Politické strany německé menšiny*. In: MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel a kol.: *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004*. I. díl: Období 1861–1938. Brno 2005, s. 861–891.

TICHÁK, Milan: *Horké léto roku 1914 v Olomouci. K 100. výročí počátku I. světové války*. Střední Morava, 20, 2014, č. 37, s. 4–10.

TICHÁK, Milan: *Nepřehlédnutelná kulisa z jeviště dějin „černého umění“*. Olomoucký den, 28. 8. 2004, s. 6.

TICHÁK, Milan: *Výlety dávných Olomoučanů, aneb pivo české a německé*. Hanácké noviny, 29. 7. 1995, s. 8.

TRAPL, Miloš: *Olomouc v letech 1918–1948. Historická Olomouc a její současné problémy*. č. VII. Olomouc 1989, s. 23–32.

TRAPL, Miloš: *Transformace politických stran v Olomouci do nového státu po říjnu 1918*. Střední Morava, 18, 2012, č. 30, 2012, s. 4–14.

VAŇKOVÁ, Kristýna: *Deutsche Spuren in Olmütz*. Olomouc 2017 (nepublikovaná bakalářská práce).

VELČOVSKÝ, Václav: *Nesoužití. Česko-německá jazyková politika 18.–20. století*. Praha 2014.

VIKTOŘÍK, Michael: Z „bojů o radnice“ moravských měst. *Volby do obecních výborů v Litovli na konci 19. století*. Časopis Matice moravské, 134, 2015, s. 81–108.

VRÁNA, Filip – SCHELLE, Karel: *Vznik Velkého Brna*. Ostrava 2011.

VYKOUPILOV, Libor: *Brno mezi dvěma válkami*. In: BALÍK, Stanislav a kol.: *Lokální politický pluralismus. Brno ve třech stoletích*. Brno 2006, s. 23–36.

WEGER, Tobias: „*Volkstumkampf*“ ohne Ende? *Sudetendeutsche Organisationen 1945–1955*. Frankfurt am Main 2008.

WYLIČIL, Eduard: *Das deutsche Schulwesen in Olmütz*. In: *Výstavba a národní hospodářství evropských měst. Československá republika*. Olomouc. Praha 1930/1931, s. 38–39.

ZAHRA, Tara: *Imagined Noncommunities: National Indifference as a Category of Analysis*. *Slavic Review*, 69, 2010, s. 93–119.

ZAHRA, Tara: *Kidnapped Souls. National Indifference and the Battle for Children in the Bohemian Lands 1900–1948*. Ithaca – London 2008.

ZATLOUKAL, Pavel: *Meditace o architektuře. Olomouc, Brno, Hradec Králové 1815–1915*. Řevnice 2016.

ZIMPRICH, Richard: *Die deutsche Handelsakademie in Olmütz*. Steinheim/Main 1972.

ZIMPRICH, Richard: *Über das Deutsche Haus in Olmütz*. In: ZIMPRICH, Richard: *Mährische Aufsetze*. Esslingen 1980, s. 53–58.